

УДК 330.332

Л. Ю. Матвійчук,
к. з. н., докторант кафедри менеджменту та маркетингу,
Луцький національний технічний університет

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ АГРОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Досліджено теоретичні та прикладні аспекти інвестиційного забезпечення розвитку агротуризму в Україні. Проаналізовано пріоритетні напрями залучення інвестицій для розвитку туристичної сфери. Визначено економічні інструменти стимулювання раціонального використання туристичних ресурсів.

The theoretical and practical aspects of developing agro-investment in Ukraine. The analysis of investment priorities for tourism development. Defined economic instruments to stimulate the rational use of tourism resources.

*Ключові слова: інвестиційні ресурси, розвиток сільського туризму, фінансова політика.
Keywords: investment resources, rural tourism, financial policy.*

ВСТУП

Однією з гострих проблем, що блокують розвиток сільського туризму, є дефіцит фінансових засобів та низька ефективність їх використання. Інвестиційна та фінансова політика — основні складові розвитку економіки туристичної галузі нашої держави. За умови реалізації концепції політики розвитку агротуризму такий важливий рушійний елемент, як інвестування, стає надзвичайно важливим. Об'єктивно сьогодні держава не має реальної можливості задоволення усіх наявних потреб сільського туризму за рахунок бюджетних коштів. Тому виникає потреба пошуку інших механізмів залучення фінансових потоків для розвитку агротуризму в Україні, головним з-поміж яких є інвестування.

Дослідження питань, які стосуються можливостей залучення до розвитку туристичної галузі інвестиційних ресурсів, здійснюються провідними фахівцями, серед яких слід виділити А. Амошу, О. Бейдика, В. Квартального, Н. Коніщеву, В. Федорченка, В. Цибуха та інших. Розглядають ці проблеми і в регіональному аспекті, насамперед, такі провідні українські вчені, як Т. Галушкіна, З. Герасимчук, А. Грановська, В. Голян, М. Гудзь, Б. Данилишин, М. Долішній, В. Євдокименко, В. Кравців, А. Ковальська, М. Крачило, В. Руденко, О. Федчак, С.К. Харічков, Є. Хлобистов, М. Хвесик, І. Школа, В. Щурик. Проте залишається недостатньо дослідженою проблема формування пріоритетних напрямів інвестування розвитку сільського туризму, що вимагає певного методологічного та практичного підґрунтя, яким може слугувати отримана у процесі проведення теоретичного й аналітичного дослідження інформація.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою дослідження є пошук ефективних шляхів щодо залучення капітальних вкладень в розвиток агротуристичного бізнесу та визначення їх пріоритетів у регіональному контексті.

РЕЗУЛЬТАТИ

Агротуризм, сприяючи розвитку малого бізнесу в аграрних регіонах, дає можливість міським мешканцям активно відпочивати в приватних сільських господарствах, а сільським господарям поліпшити своє фінансове становище. Це стосується передусім регіонів з невисоким рівнем індустріалізації та урбанізації. Інвестування сільського туризму є однією з опор, на яких будується фундамент ринкової економіки України, оскільки інвестиції, зокрема іноземні, є надважливими для розвитку економіки тих регіонів, які є слабозвинутими в економічному відношенні. Результати аналітичних досліджень підтверджують низьку ефективність механізму інвестування розвитку туристичної сфери на регіональному рівні, зокрема сільського туризму, що актуалізує необхідність значного вдосконалення цього механізму.

На нашу думку, у процесі формування ринкових відносин у напрямі сприяння розвитку агротуризму інвестиційна політика держави повинна передбачати використання стратегічного та системного підходів, диференційовано визначати форми фінансування субгалузей туризму, враховуючи специфіку кожної з них та їх роль в процесах раціонального використання туристичних ресурсів села, бути регіонально вираженою і відповідати міжнародним стандартам. Зокрема, стратегічний підхід у сфері інвестиційного забез-

печення використання сільських туристичних ресурсів дозволить виявити найбільш перспективні регіони, території і туристичні об'єкти, вирішити питання про доцільність інвестиційних вкладень при розгляді регіональних проблем розвитку сільського туризму. Системний підхід сприятиме формуванню відповідного інвестиційного середовища у сфері саме раціонального використання сільських туристичних ресурсів у контексті ринкових перетворень в економіці країни загалом [1].

Варто зазначити, що інвестиційний потенціал використання сільських туристичних ресурсів визначається сумою об'єктивних передумов для інвестицій, яка залежить від різноманітності туристичних об'єктів інвестування, а також від економічного становища країни в цілому та туристичного регіону зокрема. На регіональному рівні обсяг інвестування розвитку агротуризму визначається насиченістю території відповідними факторами, зокрема наявністю відповідних туристичних ресурсів, матеріально-технічною базою населеного пункту, розвитком інфраструктури туризму, трудовими ресурсами тощо, а також рівнем доходів населення, споживчим попитом [2, с. 83].

Можна виділити наступні пріоритетні напрями залучення інвестицій в розвиток агротуризму:

- розвиток агротуризму, особливо у регіонах, які зберегли народні звичаї та традиції: Карпати, Полісся, Полтавщина, Поділля, Буковина та ін., що, в свою чергу, дозволить розвантажити туристичні території, які перебувають в критичному стані;

- збільшення кількості об'єктів агротуристичного бізнесу;

- підвищення кваліфікації працівників, що зайняті у сфері туристичної галузі на селі;

- підвищення рівня свідомості туристів, зокрема екологічно-орієнтована рекламна діяльність.

Важливе значення у створенні сприятливого інвестиційного клімату має належним чином розроблене та ефективно діюче нормативно-правове поле [3, с. 284]. Незважаючи на певні позитивні зміни у нормативно-правовому регулюванні туристично-рекреаційної сфери, законодавство, що регулює економіко-фінансову діяльність інвесторів, є неефективним. Застарілі і взаємовиключні положення вносять певні непорозуміння у поточну інвестиційну діяльність і не дають змоги розробити стратегію і тактику щодо активізації діяльності на перспективу розвитку сільського туризму. Аналіз існуючого нормативно-правового забезпечення в контексті інвестування використання туристичних ресурсів засвідчив, що нормативно-правова база у сфері інвестування є надзвичайно мінливою.

Так, Закон України "Про інвестиційну діяльність" змінювався фактично кожного року. Закон України "Про іноземне інвестування" протягом 10 років змінювався 25 разів. Якщо враховувати постанови, декрети Кабінету Міністрів України, укази Президента, поправки та інші підзаконні акти, то такий стан справ відлякує як вітчизняних, так і іноземних інвесторів [4, с. 265].

Законодавство повинно бути однозначним і закони повинні трактуватися однозначно. Особливо це стосується нормативно-правових актів про інвестиційну діяльність. Враховуючи важливу роль туристичної галузі в економіці України та її окремих регіонів, доцільно було б у законодавчому порядку надати певні пільги інвесторам, які вкладають кошти саме в розвиток агротуризму, особливо у відсталих в соціально-економічному розвитку територіях.

Таким чином, інституціональне забезпечення інвестиційних процесів розвитку сільського туризму в частині законодавства повною мірою не вирішує проблеми досліджуваного процесу в Україні.

Крім того, особливу увагу слід звернути на територіальну координацію інвестування розвитку туризму. Координація інвестування розвитку сільського туризму — це детальне вивчення, мобілізація та раціональне використання інвестиційного потенціалу, науково обґрунтована інтеграція інвестиційних ресурсів для досягнення стратегічної мети інвестування та забезпечення практичної реалізації інвестиційних проектів різного розміру, спрямованості і масштабу [5, с. 524].

Із важливості функцій, що вкладені в поняття координації, випливають наступні її завдання:

- сприяння реалізації інвестиційних проектів розвитку сільського туризму, які здатні забезпечити значний екологічний, економічний та соціальний ефект за умови невеликих вкладень;

- забезпечення координації різних гілок влади та органів територіального управління у вирішенні проблем інвестування розвитку сільського туризму;

- надання переваги інвестиційним проектам, метою яких є не тільки вдосконалення туристичної інфраструктури, а й реконструкція історико-культурних об'єктів, відтворення та охорона природних туристичних ресурсів;

- сприяння потенційним інвесторам, координація їхньої роботи шляхом розробки та презентації пріоритетних напрямів туризму політики регіону;

- комплексне використання потенційних можливостей для покращення інвестиційного клімату в туристичному регіоні;

- запровадження інформаційної підтримки суб'єктів інвестиційної діяльності, створення умов доступності та прозорості інвестиційного ринку;

— проведення економічної, екологічної та соціальної експертизи проектів інвестування розвитку сільського туризму.

Сформувавши завдання координації інвестування розвитку сільського туризму, необхідно також виділити принципи її здійснення, а саме:

— часова різноманітність інвестиційних проектів (коротко-, середньо- та довгострокова перспектива);

— важливість досягнення як екологічного, так і економічного та соціального ефектів від реалізації проектів інвестування розвитку сільського туризму;

— створення рівноправних умов між суб'єктами інвестування, що використовують у своїй діяльності туристичні ресурси;

— оптимізація інвестиційного клімату розвитку сільського туризму регіону (формування регіональної інвестиційної інфраструктури, сприяння розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, підвищення ролі інформування всіх сторін інвестиційного процесу, зниження кримінального та екологічного ризиків, створення нових робочих місць як наслідок мотиваційних дій з боку владних структур).

З точки зору регіонів, механізми інвестування покликані забезпечити залучення інвестиційних ресурсів для реалізації можливостей розвитку сільського туризму з метою сталого розвитку туристичних територій. Кожен регіон нашої держави залежно від особливостей його розвитку використовує той чи інший механізм інвестиційного забезпечення розвитку туризму. Так, одні регіони використовують власні інвестиційні ресурси за рахунок міцної фінансової бази, інші — залучають зовнішні джерела фінансування, зокрема іноземні інвестиції [4, с. 255].

У першу чергу, необхідно визначити рівень інвестиційної привабливості сільських туристичних об'єктів чи територій. Виходячи з попередніх досліджень, пріоритетними будуть ті території, які спроможні за короткий термін забезпечити позитивні еколого-економічні зрушення. Вважаємо, одним з пріоритетних напрямів інвестування інноваційних програм розвитку сільських туристичних територій, які в основі своїй містять засади раціонального використання туристичних ресурсів.

Іншим ефективним напрямом інвестування розвитку агротуризму є покращення інфраструктури туристичних регіонів. Виходячи з зазначеного, туристична індустрія — сукупність агроселів, готелів і інших засобів розміщення, засобів транспорту, об'єктів громадського харчування, об'єктів і засобів розваг, об'єктів пізнавального, лікувального, оздоровчого, спортивного, релігійно-культурного, ділового й іншого

призначення, організацій, що здійснюють туроператорську і турагентську діяльність, а також організацій, що надають туристично-екскурсійні послуги і послуги гідів-перевізників.

Важливим моментом в інвестування розвитку агротуризму є вибір інвестора. Цей процес здатен відбуватися за допомогою:

— інвестиційних компаній та фондів, які є основним інструментом, за допомогою якого здійснюється інвестиційна діяльність охорони туристичних ресурсів — портфельні інвестиції;

— венчурних компаній та фондів, проте вони не формують інвестиційного портфеля, але прагнуть одержати повний контроль над об'єктом, в який вони інвестують кошти;

— страхових компаній, які здебільшого намагаються використовувати цінні папери з гарантованою прибутковістю і високою ліквідністю — державні, муніципальні і корпоративні облигації;

— лізингових компаній, які відрізняються специфічною формою інвестицій у вигляді устаткування;

— факторингових компаній, які використовують як інструмент інвестування боргові зобов'язання підприємств та компаній;

— банків й інших фінансово-кредитних установ, які основним інструментом інвестування вважають гроші в готівковій та безготівковій формі.

Слід зауважити, що інвестиційні компанії та венчурні фонди початково є більшими новаторами, ніж усі інші інституційні об'єкти ринку [2].

Інвестування розвитку агротуризму регіону залежить від надходжень до місцевого бюджету, що, в свою чергу, залежить від виробничих можливостей регіону. Разом з тим, відсутність належного законодавчого регулювання бюджетних правовідносин та механізму відповідальності за порушення бюджетного законодавства викликає ряд негативних соціально-економічних наслідків, одним з яких є недостатнє фінансування розвитку агротуризму.

Крім того, існуюча система доходів більшості туристичних регіонів характеризується значною їх залежністю від трансферів центрального уряду і браком власних джерел доходів.

Серед основних недоліків щодо існуючої системи формування і розподілу доходної бази регіональних бюджетів можна виділити:

— тенденцію переважаючої частки трансферів з державного бюджету у доходах регіональних бюджетів;

— практично щорічні зміни видів податків, які зараховуються до бюджетів та нормативів відрахувань від загальнодержавних податків і зборів до бюджетів регіонів;

— невчасність отримання сум трансферів,

належних регіону, їх недоотримання або отримання не в грошовому виразі;

— відсутність чіткого взаємозв'язку між обсягом податків, які збираються, і регіональними доходами, що позбавляє регіональні органи управління стимулів до збільшення державних доходів тощо [4, с. 256].

Вважаємо, що формування дохідної частини місцевого бюджету повинне здійснюватись у двох основних напрямках:

— вдосконалення структури дохідної частини місцевих бюджетів у напрямі перегляду ставок оподаткування;

— вдосконалення структури надходжень від місцевих податків і зборів.

Щодо першого напрямку вдосконалення дохідної частини місцевих бюджетів, то слід зазначити, що необхідно переглянути ставки оподаткування залежно від рівня забезпеченості регіону сільськими туристичними ресурсами, їх ролі в розвитку регіону. В результаті такої діяльності місцеві органи влади могли б спрямовувати частину цих відрахувань на розвиток агротуризму регіону, що, в свою чергу, сприяло б процесам раціонального використання сільських туристичних ресурсів. Щодо другого напрямку формування дохідної частини регіону, то в даному випадку необхідно змінити сам підхід до формування місцевих податків і зборів. Тобто їх формування повинне відбуватись у контексті зміни самої структури місцевих податків і зборів та перегляду ставок оподаткування. Адже підвищення їх ролі і збільшення частки доходів за їх рахунок є головним напрямом зміцнення місцевих бюджетів, розширення їхньої фінансової автономії. За рахунок збільшення дохідної частини місцевих бюджетів можна буде здійснювати структурні перетворення щодо розвитку агротуризму і не залежати від вольових рішень центральних органів влади [6].

Джерелами інвестування розвитку агротуризму регіону можуть бути також власні кошти туристичних підприємств, організацій, що використовують туристичні ресурси, спеціалізованих державних і комунальних фінансово-кредитних установ, кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб та інші джерела, не заборонені законодавством. Основним джерелом фінансування на теперішній час залишаються власні кошти. При відсутності механізму залучення їх у розвиток агротуризму, економічний ріст країни та її регіонів, зокрема, є неефективним. Тому існує необхідність створення на регіональному рівні системи стимулів, що зроблять процеси розвитку агротуризму економічно вигідним. Регіони повинні відігравати роль центра, який сприятиме розвитку сільського туризму.

Серед власних джерел фінансування розвит-

ку агротуризму регіону значний резерв становлять амортизаційні відрахування підприємств. В економічно розвинених країнах вони є важливим джерелом фінансування розвитку агротуризму. Формування амортизаційного фонду як реального джерела фінансових ресурсів туристичних підприємств повинен формуватись у таких напрямках:

— у кожній класифікаційній групі основних засобів передбачити поправочні коефіцієнти для норм амортизації, що враховують специфіку виробництва туристичного продукту, тобто використання тих чи інших туристичних ресурсів, й експлуатації основних фондів;

— цільове використання амортизаційних відрахувань.

При розвинутих ринкових відносинах важливим джерелом інвестування розвитку агротуризму регіону є лізинг. Він являє собою довготермінову оренду машин, обладнання, транспортних засобів, виробничих споруд тощо на підставі договору між орендодавцем і орендарем. По суті, лізинг дає можливість орендареві швидко переходити на нову технологічну базу, зосередити усі зусилля на ефективному використанні нової техніки без значних одноразових витрат. Перевагами застосування лізингу є [5]:

— гнучкість, тобто лізингова угода більш гнучка, ніж кредит, і надає можливість регулювати необхідну схему сплати лізингових платежів;

— підприємству простіше отримати майно за лізингом, ніж позику на його придбання;

— законодавством передбачені певні податкові пільги щодо здійснення лізингових операцій;

— при лізингу забезпечується 100% фінансування угоди;

— лізингові відносини передбачають обов'язки орендодавця здійснювати ремонт і техобслуговування обладнання та ін.

Таким чином, переваги використання лізингу створюють можливості розвитку туристичної інфраструктури, впровадження нових видів туристичної діяльності в регіоні та створення відповідної фінансової бази. Адже саме за допомогою модифікацій умов лізингових угод можна використати різноманітні варіанти залучення інвестиційних ресурсів.

Значним резервом фінансових ресурсів регіону є заощадження фізичних осіб. На руках у населення України, за даними експертних оцінок, знаходиться декілька мільярдів доларів [4, с. 256]. Проте необхідно враховувати надзвичайно низький рівень довіри населення до держави та комерційних структур через можливість їх банкрутства чи реорганізації, низькі ставки за депозитами, відсутність реального страхового

фонду депозитів фізичних осіб. Подолання цієї недовіри потребує послідовних і зважених заходів Національного банку України щодо вирішення даних проблем.

Державного централізованого фінансування потребують практично всі сільські туристичні регіони. Тут необхідна цільова державна допомога на забезпечення структурних трансформацій туристичної галузі, які були б спрямовані на розвиток агротуризму та туристичної інфраструктури. Доцільно проводити аналіз фінансово-економічного стану туристичного регіону, оскільки саме він визначає найнижчу межу масштабів інвестицій у розвиток агротуризму. Дуже важливою є конкурсна система відбору інвестиційних проектів, яка об'єктивно оцінює швидкість окупності виділених коштів та загальну ефективність проектів розвитку агротуризму. Ця система повинна діяти як між туристичними регіонами, так і всередині самих регіонів при розгляді будь-якого інвестиційного проекту, що запобігатиме невпорядкованому роздаванню бюджетних коштів та пільгових кредитів і сприятиме розвитку агротуризму. Держава отримує реальну можливість регулювати бюджетні інвестиційні потоки. Однак збільшення дефіциту державного бюджету не дає змоги розраховувати на розв'язання проблеми інвестування розвитку агротуризму лише за рахунок коштів прямого бюджетного інвестування.

Так, основними джерелами фінансового забезпечення розвитку агротуризму в економічно розвинених країнах можуть бути як приватні, так і державні джерела фінансування. При цьому в багатьох розвинених країнах зберігаються приблизно однакові пропорції між приватним та державним капіталом у інвестуванні розвитку сільського туризму.

Відомо, що в розвинутих країнах інвестуються пріоритетні напрями діяльності, в Україні туристична галузь є пріоритетною. У нас є висококваліфіковані наукові кадри, проте держава не може повною мірою фінансувати науководослідні розробки, тому для розвитку наукових розробок треба залучати приватні компанії, в тому числі й закордонні, і використовувати відносну перевагу дешевої робочої сили [3].

Тому держава повинна стимулювати, захищати і спрямовувати в потрібне русло потоки недержавних інвестицій в усіх туристичних регіонах країни. А з часом потрібно перейти від безповоротного бюджетного фінансування до кредитування на поворотній і платній основі. Але при цьому необхідно зберігати безповоротне фінансування для туристичних об'єктів, що мають стратегічне значення в для держави.

Залучення прямих іноземних інвестицій для розвитку агротуризму в умовах гострого фінан-

сового дефіциту не можна залишати без уваги. Обсяг їх сьогодні через відсутність міцної правової основи та реальних гарантій незначний. Прямі іноземні інвестиції є важливим джерелом формування фінансово-кредитних ресурсів регіону, напрямів стимулювання розвитку агротуризму та усунення диспропорцій зазначених процесів, але при цьому слід враховувати специфічні особливості залучення іноземного капіталу у сільські туристичні регіони, зважаючи на рівень наявності в них ресурсів агротуризму.

Прямі іноземні інвестиції, в першу чергу, слід спрямовувати на розвиток агротуризму в тих регіонах, що мають високий експортний потенціал у сфері туризму. До таких регіонів належать Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська області.

Проте, іноземні інвестори працюють задля окупності та отримання прибутку. Причому у довгостроковому контексті вплив ресурсів, зокрема прибутку, перевищує величину первинних вкладів. Тому говорити про раціоналізацію процесів використання сільських туристичних ресурсів приймаючої країни та її регіонів за рахунок іноземних інвестицій не доводиться, хіба що тільки з огляду на їх стимулюючий вплив на економічний розвиток країни в цілому.

Цілі іноземного інвестора можуть не збігатися з національними інтересами. На практиці, як правило, не вдається уникнути зіткнення національних інтересів приймаючої сторони та інтересів іноземних інвесторів. Поруч із цим, як показує практика, іноземні інвестори можуть вступати в змову з діючою на місцевому ринку олігополією (або ще гірше — монополією), що зумовлює згубний вплив на національні туристичні підприємства, які працюють для вітчизняного ринку, а також можуть справляти стримуючий вплив на національне підприємництво, поглинаючи фінансові накопичення у місцевій та іноземній валюті. Це призведе до зниження рівня впливу внутрішніх важелів розвитку агротуризму.

Слід відмітити, що розробка комплексних регіональних програм розвитку сільського туризму з залученням інвестицій в Україну повинна здійснюватися з урахуванням світових тенденцій, які нині демонструють структурні зрушення в системі залучення інвестицій у бік саме сервісних галузей економіки [4, с. 263].

Однак, незважаючи на вищезазначене, інвестиції необхідно залучати у всі туристичні регіони держави, але залежно від рівня їх туристичного потенціалу обсяг та спрямування можуть бути різними.

Для регіонів із низьким рівнем процесів раціонального розвитку туризму інвестиції повинні бути спрямовані на структурну перебудову

ву економіки регіону, що дозволить стабілізувати фінансово-економічний. Для регіонів із середнім рівнем розвитку туризму інвестиції слід спрямовувати в реконструкцію та розвиток тих типів туристичних ресурсів, які дозволять у найкоротший термін створити ефективний туристичний продукт та забезпечити його стійкість до зовнішніх та внутрішніх деструктивних впливів. Для регіонів із високим рівнем розвитку туризму інвестиції слід спрямувати на експортноорієнтовані туристичні ресурси задля одержання конкурентних переваг на світових ринках.

Важливою умовою інвестування розвитку агротуризму регіону є застосування інструментів, тобто сукупність дій та важелів, за допомогою яких здійснюється вплив суб'єкта управління на об'єкт управління з метою досягнення поставленої мети.

Варто підкреслити, що в залежності від ступеня й напрямку впливу на розвиток агротуризму, необхідно обирати економічні інструменти, які повинні обмежувати негативний вплив та виконувати стимулюючу функцію у сфері раціонального використання сільських туристичних ресурсів.

До основних економічних інструментів забезпечення інвестиційної діяльності розвитку агротуризму відносяться податкові важелі, штрафні санкції за порушення екологічного законодавства. Ресурсні платежі, які надходять до бюджету, є одними із дохідних його статей. Оскільки охоронна діяльність ніколи не відносилась до пріоритетних, то її фінансування, як правило, проводиться за остаточним принципом, що приводить до погіршення екологічного стану територій туризму. Таким чином, ресурсні платежі не враховують і не задовольняють економічні інтереси ані підприємств, ані державного бюджету [7, с. 343].

На нашу думку, при плануванні інвестиційного забезпечення розвитку агротуризму, варто враховувати, з одного боку, систему штрафів у випадку понадлімітного впливу на туристичні об'єкти, а з іншого — прийоми податкового захисту, зокрема шляхом виключення зі складу оподаткованої бази суми коштів, спрямованих на інвестування розвитку агротуризму.

Стимулюючий ефект платежів можна збільшити, якщо ввести понижуючі коефіцієнти до ставок платежів у випадку, коли фактичний обсяг викидів складає не більш 50% від встановленого ліміту.

Таким чином, пріоритетними інструментами інвестування розвитку агротуризму регіонів держави, на нашу думку, виступають пільгове кредитування та оподаткування суб'єктів господарювання, що в своїй діяльності використовують сільські туристичні ресурси.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження вказують на те, що в сучасних умовах інвестиційне забезпечення розвитку агротуризму знаходиться на низькому рівні: спостерігається розбалансованість розвитку інвестиційної сфери та задоволення загальних потреб сільського туризму, що додатково супроводжується мінімальним рівнем фінансування таких заходів.

Вирішення проблемних питань економічного стимулювання інвестиційної діяльності розвитку агротуризму має відбуватися на основі послідовного розроблення та запровадження нових інструментів, у першу чергу позитивної мотивації, з урахуванням регіональних особливостей сільських туристичних ресурсів, основною метою яких повинне бути заохочення суб'єктів туристичного господарювання до раціонального використання та охорони туристичних ресурсів.

Література:

1. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: монографія / М. Борушак. — Львів: ІРД НАН України, 2006. — 288 с.
2. Герасимчук З.В. Політика розвитку проблемних регіонів: методологічні засади формування та реалізації: монографія / З.В. Герасимчук, В.А. Галушак. — Луцьк: Надстир'я, 2006. — 248 с.
3. Галушкіна Т.П. Еколого-збалансовані пріоритети розвитку територій: концептуальні засади та організаційний механізм: монографія / Т.П. Галушкіна, Л.М. Грановська. — Херсон: В-во ХДУ, 2009. — 372 с.
4. Ковальська Л.Л. Оцінка конкурентоспроможності регіону: монографія / Л.Л. Ковальська. — Луцьк: Надстир'я, 2007. — 420 с.
5. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях / [Андреева Н.М., Бараннік В.О., Белашов Є.В. та ін.]; За науковою редакцією д.е.н., проф. Хлобистова Є.В./РВПС України, ІПРЕЕД НАН України, СумДУ, ЛНТУ, НДІ СРП. — Сімферополь: Фенікс, 2010. — 582 с.
6. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т.І. Ткаченко. — 2-ге вид., випр. та доповн. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. — 463 с.
7. Федчак О.М. Збори за забруднення довкілля як основне джерело фінансування природоохоронних заходів / О.М. Федчак // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. — 2007. — № 4. — С. 342—353.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2012 р.